AYDEDE

No. 91 — 34
Çarşamba 1 Eylül 1948
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bitaraf siyasi hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis Tarihi: 1922
Telgraf: Aydede — İstanbul
Telefon: 25100 — Posta Kutusu: 816

SUDA NAKIŞLAR

Teselli Ciheti

Dikkat ediyor musunuz? İkinci Hasan Saka hükûmeti birincisinden daha hâdisesiz karşılanmış gibidir. Filvaki gazetelerde yine şikâyetler çok; muhalif parti erkânı nutuklarında hükûmeti yermekten elbette vazgeçmiş değildirler. Doğrusu biz, tarafsız ve müstakiller de henüz hayır dua edecek bir vaziyet görmüyoruz.

Nasıl memnunluk getirebiliriz ki, hayat pahalılığı devam etmekte, hattâ bazı zamlardan dolayı artmış bile bulunmaktadır. Bu derece tasarruf niyetine yapılan ufak tefek, bilhassa aceze aleyhine kırpıntılar pek çocukçadır; aynı zamanda merhametsizliktir. O hususta küçük adımlardan fayda beklenemez, hamleli hareketlere lüzum vardır; cesaret ve fedakârlık ister.

Ticaret hayatını geliştirmek, ferahlatmak maksadiyle çıkarılan kararnamelerin de henüz semeresi görülemedi. Müsbet iş sahasına giremediğimiz muhakkak... Hulâsa ortada memnunluğu celbedecek fiili bir netice yok.

Lâkin inkâr olunamaz ki bu kabinede gayretli gençler görüyoruz. Uzun yıllardanberi hükûmet erkânında rastlamadığımız bir faaliyetle o elemanlar daimi bir çalışma halindedirler. Galiba ne Satranç masası başında saatler geçirmeğe, ne de hususi meclislerde muganniyeler dinleyip pek coşunca da ziyafetlerde milli rakıslar oynamağa vakit buluyorlar.

Muhakkak bir fark mevcud.

Asıl büyük fark ise Sakadan bir ve iki önceki kabinelerde ayyuka çıkan dedikodulu sözlerin bu bakanlar hakkında tekrarlanmaması, hiç kimsenin henüz hiçbiri hakkında –velev yalan, velev yanlış, velev garazkârane diyelim– işaatta bulunmak lüzumunu duymaması, duyup:

— Buğday almış, arpa satmış, önce haber almış, mal toplamış, fiyat yükseltmiş...

Nev'inden ileri geri lâflar etmemesidir.

Bunun bir kazanç ve bir ferahlık olduğunu inkâr mümkün müdür? Ancak bir teselli ciheti bulmak suretiyledir ki şu zor hayata mukavemet edilebilir.

AYDEDE

Emekliler arasında

— Yıllardanberi bekliyoruz; şu bizim kanun meclisten acaba ne zaman çıkacak?
— Bu gidişle galiba canımız çıktıktan sonra!

Camilere Kasalar Konacak; Halktan Yardım İstenecek!

Türkiyede tarihi âbide ve eserlerin sayısı 10,000 kadarmış. Bunların da yüzde doksanı tamire muhtaç halde imiş. Evkaf İdaresi düşünmüş, diğerlerine teşmil edilmek üzere şimdilik Yenicami ile Beyazıd camiine birer kasa koydurmağa karar vermiş!

Bu kasalar neye yarayacak?

Halkın içine atacağı yardım parasını biriktirmeğe? Camilere giden halk – bir ecnebi kadın gazetecisinin de dikkatini çektiği gibi – tarihi ve dini âbidelerin tamirine para verecek dört başı mamur vaziyette değildir. Ekseriyetle o halkın kendisi bir yardım kasasına muhtaçtır.

Bir Şişli camiini vücude getirmek için nasıl parçalandığımız meydanda iken Yenicami ve Beyazıd camii kasalarından büyük servet çıkacağını ummak hayalperestliktir.

Bunlar hep "iş ola" kabilinden şeyler!

"Tek" i "Çift" Görme Hastalığı

Politikacılık ve particilik sahasında son günlerin en sivrilmiş elemanı muhakkak ki Süreyya Örgeevren'dir. Eğer bu zatın soyadı meselâ Peker, Bayar, Erim, Ekin vesaire gibi iki heceli ve kolay telâffuzlu olsaydı şöhreti daha kolay yayılır, daha köklü yerleşirdi.

Her ne ise, işte sayın Örgeevren mudalifler arasında kıyametler kopmasına sebeb olan ve tarafsızları da hayrete düşüren nutuklarına bir yenisini ilâve etmiş:

"— Türkiyede tek partili diye bir rejim ne kurulmuştur, ne de bundan sonra kurulacaktır. Bu, kasden tahayyül ve tahmin edilmiş bir iftiradır."

Allah kuru iftiradan korusun! Şu var ki Türkiyede tek partili bir rejim kurulmadığına kendisi inansın, kurulamıyacağına biz inanalım.

Anlaşılan Örgeevren teki çift hattâ üç görme nev'inden bir hastalık geçirmiş. Geçmiş olsun. Fakat şimdi de "şeş" i "beş" görmediğine emin mi?

15 Lira Değil, 15 Milyon Lira!

"— Açık konuşmak benim prensipimdir. Mücadele ekiplerimizin vaktinde tedbir almamaları yüzünden Çukurova pamukçuları 15 milyon zarara girmişlerdir."

Bu sözleri Tarım Bakanı söyledi ve açık konuşma prensipine gerçekten riayet eder bir hükûmet adamı olduğunu da isbat etti.

Lâkin, daima tekrarlarız: Geçmişteki hataları itiraf bir fazilet ise de mesullerini aramak da vazifedir.

15 milyon zarara sebeb olanlardan 15 kişiye olsun bir ceza terettüb etmez mi, etmemeli mi?.

15 lira, 1500 lira değil bu. 15 milyon lira!

Gazi Osman Paşa Marşı

Geçen pazar akşamı biraz dolaşmak, hava almak için çıktık. Saat 7 ye yaklaşıyor. İnönü gezisinin üç yanı kafesli, önü açık, müzik yeri bomboş; halbuki hol tarafı kalabalık. Ne var, ne oluyor diye yaklaştık. Şehir bandosundakiler ağaçların altında, gölgelikteki sandalyelere gelişi güzel oturmuşlar, mutad konserlerini vermek üzereler. Yüz kadar kişi – çoğu çocuk – etraflarını kuşatmış.

Maestro'nun arkasındayım. O kadar yakınındayım ki sehpadaki notanın başlığını güzelce okuyorum.

"Lohengrin" operasının üvertürü ile başladılar. "Morgen blätter" valsini, Brahms'ın Macar dansını, "La Feria" adlı İspanyol havasını, Hulûsi Öktem'in "Yayla suyu yan gider" halk türküsünü çaldıktan sonra "Oman Paşa Marşı" ile konsere nihayet verdiler.

Malûm a, rahmetli, Ruslarla 93 harbinde Plevneyi kahramanca müdafaa eden yiğitir. Bu marş ona, o sebeble yapılmıştır. Dinlerken çocukluğumu, geçmiş günleri hatırladım.

Saraçhanebaşındaki evimizde bir rehavi çalgı var.dı. 12 havasından biri Oman Paşa marşıydı.

Şimdi Karlman geçidi olan Bonmarşe, eskiden de pasaj. Alış veriş etmesek de bir kapısından gir; istediğin kadar piyasa et, öbür kapısından çık. Gişedeki topal Mösyö Gaurnay'e tezgâhtarların:

— Suasant katorz ala kes!... Kenz edömi!.. San di para!...

Diye bağırışlarına, müşterilere çıngıraklık eden körüklü çalgıların sesleri karışır, aralarına ekseriya Osman Paşa marşı da katışırdı.

Cuma selâmlığı dönüşünde Bahriye şilâhendaz taburunun bandosu, Galata tramvay caddesinden geçerken hemen daima ya bu marşı, ya da vaktiyle Arab havası denilen, kelimeden kuşkulanılıp:

Gökte yıldız sayılmaz
Çiğ yumurta soyulmaz
Benim bir sevdiğim var
Cilvesine doyulmaz

Kılığına konulan türküyü gürletirdi

Silindirli fonograflarda da Osman Paşa marşı yok değil. Fabrikasında mı, yoksa burada mı kovana alınmıştı bilmem Bildiğim şu ki nağmeleri aykırı, gayet oynak, âdeta değişik şekildeydi; sanki Udi Âfet yeni baştan armonize etmiş.

Her Çarşamba, (Nerdiban kariyesi kurbünde, Mama nam mesiregâhta) Kavuklu Hamdi'nin Ortaoyunu paydos olduktan sonra oyuncular, takımın zurnacısı şişman Ahmedle çiftenâğracısı Karayağız oğlan Göztepe istasyonunda soluğu alırlar. Köylü köyüne, evli evine gidecek. Yani'nin gazinosuna bitişik kahvenin önünde zurnacı ile çömezi iskemlelere çöker; Köçekçeleri tutturur; Erenköyünden lokomotifin düdüğü ötünce mutlaka Osman Paşa marşına girişirlerdi.

Sonraları hiçbir yerde, ne Bonmarşede, ne fonografçı dükkânlarında, ne bandolarda duyulmaz oldu.

— Yasak edilmiş; esbabı da merhumu ikinci oğlunun gazaba uğrayışı derlerdi.

Damadı şehriyârilerden olan biçare genç, Sultandan ayrılmış, rütbesinden tardedilerek Bursaya sürülmüştü.

Rivayeti işittik ya, rehavi çalgıyı kurduğumuz sıralar – ne olur ne olmaz – pencereleri kapardık.

* * *

Osman Paşanın vefatından birkaç sene geçince haremi hatun Göztepede, iki kapı berimizde köşk yaptırttı, oraya taşındı. Üçüncü oğlu Cemal Bey, bahçedeki selâmlık bölüğünde sık sık eşini dostunu toplar; mukallidlerden Borozan Tevfik, Paskal Sami, Kadıköylü Refik de arada, gecenin geç saatlernie kadar gelsin sohbet, âhenk...

Delikanlı yaman piyanistmiş meğerse. Piyanoya oturdu mu alaturka, alafranga ne parçalar, Hünkârın ve yedi düvelin marşlarını sırava dizişi; gelgelelim babasınınkine hiç yanaşmayışı...

Meşrutiyetin ilânı akabinde yine bir gece cümbüşe koyulmuş, mübalâğa etmiyeyim amma sabaha kadar belki yüz kere merhumun marşını tekrarlamış, yıllardır kursağındakalan hevesi doya doya almıştı.

Sermed Muhtar ALUS

EMR-Ü İŞ'AR

Suriye Maliye Bakanı, Şam yakınlarında 30 kadar haydudun hücumuna uğramış ve soyulmuş. Bu haberi okuyunca, pek yakın tarihimize ait bir vakayı hatırladık:

Bir Vali, yanında Jandarma Kumandanı olduğu halde, vilâyeti hududları içinde tetkikler yapıyordu. Bir gün, bir dağ başından geçerlerken, haydudlar tarafından çevrildiler ve anadan doğma soyuldular.

Canlarına dokunulmadığı için güç belâ, ser sefil Vilâyet merkezine gelebildiler ve Vali ilk iş olarak o zamanın Dahiliye Vekiline şu mealde bir telgraf çekti:

"Ben ve Jandarma kumandanı haydudlar tarafından soyulduk. Ne yapacağımızın emrü işarı..."

Dahiliye Vekili şu cevabı verdi:

"Her ikiniz de Vekâlet emrine alındınız."

— Pek nefissiniz ve mükemmel yüzüyorsunuz.
— Ama ben refah içinde de yüzmek isterim... Onu da bilmeniz lâzım!

"Fransız karikatürü"

Bir Çoban Demiş ki

Yaşlı bir çobana sormuşlar:

— Kaç yaşındasın?

— Bilmem. Ben koyunlarımı ve paramı sayarım, zira çalınmış olmalarından korkarım. Lâkin geçmiş yıllarımı saymağa lüzum görmem. Zira onları kimse alamaz ve çalamaz!

AKLIMDA KALANLAR

Tevekkeli Değil...

Bendeniz çocukken çarşılarda satılan bir kutu ve içinde dönen dikenli bir dolap vardı. Kutu dışındaki anahtarı çevirmeğe başladınız mı dolap döner, âdeta bir kuş sesi çıkarırdı; bazı besteler çalardı. Bu kutuyu kanaryalara şarkı öğretmek için kullanırlardı. Saatlerce çalarlardı. Kuş da şarkıyı öğrenirdi. Bu şarkılardan, yâni bu kutunun öğrettiği şarkılardan en meşhuru (... Aman aman Bağdadlı...) şarkısıydı.

O tarihlerde hangi konağa gitsek mükellef kafeslere kapatılmış kanaryalar hep bu şarkıyı öterlerdi... Öterlerdi!

★

Bugün konaklarda o günkü gibi "Aman aman Bağdadlı" yı söyliyen kuşlar var mı? Doğrusu pek tesadüf edemiyorum amma aynı monotonide bir iki, hattâ bir sürü şarkıyı, hemen hangi saza gitsem duyuyorum.

★

Pariste iken duyardım: Amerikanın ve bilhassa Nevyorkun kilometrelerce uzayan caddeleri; üzerinden geçenlere o kadar monoton gelirmiş ki bunun doğurduğu azab ile; sinirleri fazla gevşek olanların; ölürcesine hasta oldukları vâkiolurmuş! Yâni ah aman! Veya oh! derler, giderlermiş.

★

Sakın bizim içkili gazinolardaki ahlar, ooooflar; hânende hazeratının sekiz onu geçmiyen programlarını dinlemekten husul bulmuş olmasınlar?? Bir gecede ve bir sahnede bir şarkıyı üç hânende ayrı ayrı solo olarak okuyor!! Monoto...n mu Monoto...n?!

Biz ölmüyoruz, hasta olmuyoruz amma tevekkeli şişe şişe rakı içmiyoruz!!

Semih Mümtaz S.

Tren dolu olunca

— Dizleriniz serbest mi?

"Fransız Karikatürü"

ORTASINA GELMEMİŞ

Yazlığa, tenhaca, fakat güzel manzaralı bir köye taşınmış olan, orta halli, yaşlıca bir adam, şehre indiği günlerden birinde alışveriş ederken yirmi senedir görmediği bir mekteb arkadaşına rastlar, hoşbeşten sonra yazı geçirmek için köye geldiklerini, bir pazar günü öğle yemeğine gelirse çok memnun olacağını ve beraber eski günleri yâdetmek için daha çok zaman bulacaklarını söyler, ayrılırlar. Hemen ertesi pazar saat onbirde eski arkadaş sökün eder. Yemek zamanına kadar oturup konuşurlar. Nihayet çardağın altına kurulmuş olan sofraya geçerler ve yemek başlar.

Yemek meraklısı olan, bilhassa belki misafir gelir diye, pahalılığa rağmen başka masraflardan mümkün mertebe keserek yemeğin bolca olmasına itina eden evsahibi, daha sofraya gelen ilk kapta misafirinin kolay doyan takımdan olmadığını anlar. Adam hiç konuşmadan önüne konanları silip süpürür, yemeklerden iki üç kere: "Pek güzel olmuş." diye alır, dört tane biberle iki patlıcan dolmasının da nefes almadan yutulduğunu gören evsahibi son sahanı ortaya koyduğu halde artık adamın doymıyacağına kanaat getirir ve yemeklere biraz yardım olsun diye:

— Hiç su içmediniz, der, köyümüzün suyu pek güzeldir.

— Evet amma ben baba sözü dinlerim. Babam, "yemeğin ortasına gelmeden sakın su içmeyin.." derdi. Elbet bir bildiği vardır.

Minelbab İlelmihrab

Yazan : Refik Halid KARAY

— Tefrika No. 34 —

Şevket Turgut Paşa — Avni Paşa Harbiye nazırlığını kabul etmiyor — Yerinde Kartal kadısı gibi oturan Evkaf nazırı — İttihatçıların mahkemesi — Beni memleketten tardedecek kararı imzalayan menfa arkadaşı — Sadrazam İzmir valisiyle makine başında konuşmak istiyor.

ŞEVKET Turgud Paşa son günlerde, Nafıaya getriilmiş çelebi bir zattı. Hatırımdan çıkmaz, bir sabah Hariciye konağında iken intizar odasına, zayıf vücutlü, ürkek edâlı, sırtında dar bir bonjur, sükûti bir zat dahil oldu. Yaverlerden sordum: Meğerse dün gece Sadrâzam Paşanın, İstanbulun altını üstüne getirtip bin müşkülâtla buldurduğu Şevket Turgud Paşa o imiş... Bende, Şevket Turgud ismi, eski Arnavudluk vukuatındanberi, müthiş bir tesir bırakmıştı; zannederdim ki böyle türkçesi arabcasından keskin, arabcası türkçesinden mahuf, iki isim taşıyan zat, dev cüsseli, palabıyık, iri sakal bir kumandandır; gözleri şimşek gibi çakar, sesi gök gibi gürler, basınca yer yerinden oynar... Halbuki bu timsal nerede? Şevket Turgud Paşa, şimdi, karşımda kapının yanına yarı ilişmiş; ayaklarını, göstermesi ayıb bir uzuvmuş gibi mümkün olduğu kadar sandalyesinin altına saklamış, tekaüd maaşiyle geçinemediğinden dolayı iaşede mıntaka müfettişliği istemeğe gelmiş bir Defteri Hâkani mümeyyizi tavriyle, halecan, mahcubiyet içinde bekleyip duruyordu. (O tarihten sonra isimlerdeki dehşete kapılmamak, tahtı tesirde kalmamak kararını vermiştim. Fakat Kâzım Karabekir Paşa ismine karşı bu kararda sebat edememiştim...)

En evvel onu çağırdılar, bir müddet duru; kalktı, gitti iki saat sonra Nafia koltuğuna oturmuştu. Şimdi de Harbiyeye nakli makam ediyordu. İşittiğime göre daha ilk kabinede Nafiadan Bahriyeye geçirilen Avni Paşa, Harbiye Nezaretini, şahsına ve sinnine büyük gördüğünden dolayı bir türlü kabule yanaşmıyordu; yoksa Ferid Paşaca, aleyhindeki güftügûlara rağmen asıl mültezim o idi. Fırka azasından bazılarının iddialarına ve ellerindeki evraka bakılırsa bu Avni Paşa Trabzon tehcirine bilfiil iştirak etmiş ve menfaat temin eylemiş elebaşılardan idi...

Ben onda ne tehcir, ne irtikâb, ne de sair bilûmum hususatta elebaşı olacak bir hilkat göremiyordum; olsa olsa verilen emirlere askerce itaat etmiş olabilirdi. Nitekim şimdi de yaptığı bu idi. (Cüsse ve şekil itibariyle olsun Şevket Turgud Paşanın ismi ona yakışabilirdi; Avni adı da ötekini pek ziyade tutabilirdi, bu hoş bir becayiş olurdu... Her ne ise, isimlerin otuz yaşından sonra insanlara verilmesi hakkında kanun teklifini istikbale saklıyorum)

●

SITKI Beyin istifası üzerine Adliyeye getirilen Evkaf Nâzırı Vasfi Efendi; kabinenin bu en büyük makamını hiç dolduramamıştı: Yerinde hâlâ Kartal Kadısı gibi oturuyordu. Güya Divanı Harbi Mahsus mesailini tanzim edecek, efkârı umumiyede suitesir bırakan ve hükûmeti âciz bir mevkie sokan Müddeiumumi tebeddüllerine çare bulacaktı.

Bulmak şöyle dursun, onun zamanında dünyanın en acayib bir vakası zuhura gelmiş, fırkanın kapısını aşındıra aşındıra mevkie geçen Müddeiumumi, Cavid Bey hakkında hayretâver bir medhiye, bir müdafaaname, bir kaside okuyarak İttihatçılar muhakemesindeki ciddiyeti ilelebed ihlâle sebeb olmuştu. Ağzında "asmalı! atmalı! yakmalı! gibi tehditler dolaşan bu yaman muhalif işbaşında bir sineğe (kış!) diyemiyor, bir karıncaya basamıyor, bir tavuğu ürkütemiyordu.

Ah tecrübe ah! Artık "lâf" ile "iş" arasındaki buud ve mesafeyi ne iyi görmeğe başladım! Fırkaya mensub Nâzırların işi, gücü, Sadrâzamdan şikâyetti; hakları vardı amma mevkilerinde durmak için bir mecburiyeti kanuniye veya diniyeleri yoktu ya... İyi, kötü, işte devletin dolabı dönüyor, döndürülüyordu; içinde bulunanlar hangi zaman bunu görmüşler, görebilmişlerdi ki, bizimkileri takib edelim?

İttidad ve Terakki erkânının muhakemelerinde bulunmadığım gibi gazetelerde hulâsalarını da okuyamıyordum; zaten Ziya Gökalp Beyi maznun mevkiinde görmeğe de gönlüm hiç katlanmıyordu. Diğerlerine karşı lâkayıd idim. Düşünüyordum ki her politika çevriminde bu, böyledir... Eskilere birer ceza terettüb eder; mahbes, menfa, firar, hattâ idam bile haritada yazılıdır; insan bunu gözönünde tutarak siyaset yapar; bir defa düştün mü, artık dostluk yoktur...

Senelerce beraber yaşamış olduğun ahbablar nezaretlere, sadaretlere geçse, sana yabancıdırlar. Daima aklıma gelir: Kütahya mebusu Ferid Bey, Talât Paşa Sadrâzam olunca bu eski arkadaşına, Bilecikte, menfasından kimbilir nasıl bir ümitle, bir tebrik telgrafı çekmiş, galiba mukabilinde bir teşekkürname bile alamamıştı.

Şayed bugün inzivamdan o Ferid Beye Dahiliye Vekilliğini tebriken ben de bir meveddetname gönderseydim elbette cevabına nail olamazdım.

Bu hallere kızmamalıdır; ben kızmaz oldum. Talât Paşa o zaman Ferid Bey için muhakkak bazı tenkidlerde bulunmuş, kendi kendisini dürüşt harekette mazur görmeğe çalışmıştır. Eski menfa arkadaşımda da şimdi benim için böyle mazeret kapıları muhakkak hazırdır. Siyasette âyinei meveddet hep bu sireti gösterir. Meselâ Sinobda veya Bilecikte bu cevval menfa refikimle gezer, tozar, beraber yer içer, gülüşür veya düşünürken bir falcı kadın elimize baksa ve bana hitaben:

— Seni bir gün memleketinden tardedecek olan kararı işte arkadaşın imzalayacak!

Deseydi, belki, inanmazdık. Fakat inanmak lâzımdır; falcı onun hakkında benim yapacağım bir acayib muameleyi de belki söyliyebilirdi, kayıptan bir de böyle haber verebilirdi... Bunlar tabii ahvaldendir.

İşte onun için, Ziya Gökalp Bey gibi pek sevdiğim ve yardımını gördüğüm bir zata dostluk ve minnettarlık göstermek, vaziyet icabı bana da müyesser olamıyordu. "Keşki içlerinde bulunmasaydı." diyordum.

Bugün bana da böyle diyenler, belki, vardır!

Artık sadede gelelim.

●

11 ve 12
Anadolu Hareket-i Milliyesi hangi emir üzerine inkişaf etti?

Serlevhamdan, bittabi, benim bildiğim, haberdar olduğum hareketler maksud.. Hâtıratımı yokladığım zaman, en evvel bir geceyarısını bütün hüznüyle karşımda canlanmış buluyorum. Evimde hastam ile uğraşıp bimecal yatağa düşmüş ve henüz dalmıştım, uyandırdılar; Sadaret konağından telefon ediyorlardı. Tırıs pırıs kalktım, ben karşımda yaverlerden birini bulacağım zannında idim, fakat Sadrâzamın sesiyle karşılaştım. Ne kadar heyecanlıydı... Evvelâ "Siz misiniz? Bizzat siz misiniz?" diye mükerreren sordu; temin ettim. O zaman bana derhal İzmir Valisi İzzet Beyle makine başında muhaberesinin tanzimini rica etti... Telgrafhane ile konuşup cevap vereceğimi söyledim. Gayretli Telgraf Müdiriyle yorulmak bilmez telgraf memurları sayesinde bir çeyreğe kalmadı, Vali telin ucunda hazırdı. Sadrâzamı haberdar ettim. Anladığıma nazaran Damad Ferid Paşa artık Dahiliye veya Sadaret lisaniyle, evrak üzerinde konuşulacak zamanın geciktiğini, yeni usul, ağızdan mehamı umurla meşgul olmak lâzım geldiğini öğrenmişti. Yazmıyor, yazdırmıyor, alelâde lâkırdı eder gibi Valiye aldığım nota nazaran, şunları söylüyordu: "İzmirdeki bütün zabitan, aileleriyle beraber vapura binmek üzere hazır olmalarını bildirmişler. Bu ne demektir? Bizim askeri nereye gönderiyorlar? Esiri harp olamazlar. O halde ne salâhiyetle sevkedecekler? Eğer bu fikirde ısrar ederlerse hükûmet onları bir İngiliz vapuruna irkâp etsin, memaliki Osmaniyenin herhangi bir noktasına çıksınlar. Yahud, daha doğrusu, askerimiz silâhlariyle içeriye çekilsinler. Hemen lâzım gelenlerle konuşup bana neticeyi bildiriniz!" Ferid Paşa, galiba, hüznünden, yeisinden ağlayordu; bu, pek mahzun, pek elemli bir sesti; belliydi ki askerimizin esiri harp addedilerek Yunanistana sevki ihtimali karşısında bütün itidalini kaybetmiş, çökmüş, bitmişti. Telefonla telgrafdaneye bildirdiğim bu açık muhabere ânı vâhidde Valiye vâsıl oldu ve şu mealde diplomatça bir cevab geldi:

●

BENDENİZCE evvelemirde asakirimizin buradan çıkarılmamasına çalışalım derim. Çünkü düveli itilâfiye namına A m i r a l Galtrop'un verdiği nota, asakirimizin yalnız Yunan askerinin ihracı sırasında bir güna hâdiseye mahal vermemek için kışlalarında kalmasından ibaret idi. *(Devamı var)*

— Orakla çekiç tercih ettiği yolu mu temsil ediyor?
— Zannemem, elindeki kamçı o iş için daha uygun!..

KİRPİNİN DEDİKLERİ

ZÜPPE MUHABBETİ

Atatürk Bulvarındaki Belediye arsalarına kimse talib çıkmamış; hem de fiatlarda tenzilât yapıldığı halde... Şimdi yeni bir fiat indirmesi daha bekleniyormuş. Galiba o arsalar Mecidiyeköy veya Feriköy arsaları kadar bile değer bulamıyacak!

İstanbul tarafı şenlenemedi gitti. Beyoğlu İstanbulu öldürüyor. Fakat asıl mücrim tabiîdir ki biziz. En büyük yanlışlık Cumhuriyet Âbidesini Taksime kurmaktı ve İnönü gezisini yine oraya oturtmaktı. Geçid resimleri Sultanahmed meydanına yaraşmaz mıydı? Bunları yapmakla kendi elimizle ve arzumuzla İstanbul tarafından feragat etmiş olduk; İstanbula merkez olarak Taksimi seçmis bulunduk. Halbuki gerek âbide, gerek gezi yeri ya Atmeydanı, ya Beyazıd olacaktı. Fatih neden olmamalıydı?

Bunlar yetmemiş gibi şimdi de 2 numaralı parkla Beyoğlu az mem leketlere nasib olmuş bir mesire ve bir mamure kazandı. Açıkhava tiyatrosu, Spor Sarayı, gazinolar, kahveler, eğlenceler hep oradadır. Artık İstanbul tarafı için kendini toparlama, şenlenme imkânı kalmamıştır.

İstanbul, Beyoğlunun loş, oldukça boş ve muhakkak surette sönük ve silik kalmağa mahkûm bir varuşu, kenar semti menzilesine indirilmiştir. Atatürk Bulvarındaki Belediye arsalarına talib çıkmaz, elbette! Lâkin Sürp Agob mezarlığının taşı toprağı altınla tartılırcasına satılmaktadır.

İnsafla konuşalım: İstanbul tarafına ilk darbeyi vuran Cumhuriyet idaresi değildir. Son padişahların Beşiktaş kıyılariyle Yıldız tepelerine yerleşmeleri, Daha doğrusu Topkapı sarayından ayrılmaları, bu tarafın itibarını o devirden itibaren düşürmeğe sebeb olmuştu. II. Abdülhamidin yakınlarını Nişantaşı ve Yıldız etrafına toplaması işi daha ziya de bozdu. Bununla beraber Meşrutiyetin sıra yangınlarına kadar İstanbul yine de tutunabildi. Şüphe götürmiyen bir nokta ise İstanbul tarafının asıl sönüklüğü, ikbalden tamamiyle düşmesi son senelerin Garbvari hayatına kendimizi kaptırmamız merakiyle başlamıştır.

Hepimiz caz gürültüsünün cazibesine kapılarak Beyoğlu tarafına can attık.

Vali Konağı da o taraftadır. Yarın Vilâyeti, bir türlü yer bulamadığımız Adalet Sarayını, yine hâlâ meskensiz bekliyen Belediyeyi de bu tarafa bir naklediverdik mi İstanbulun çekiver kuyruğunu! Doktor muayenehaneleri, hastahaneler ve matbaalar ülkesi...

Pek aklımıza eserse, gider, Süleymaniye camiini turist gibi ziyaret eder; yine turistler gibi Dikilitaşı döner dolaşır, Beyazıdda bir kahve içer ve:

— İstanbul! Ey ulu camiler, şanlı âbideler şehri!

Diye övünürüz. Züppe muhabbeti böyle olur. İstanbul tarafı acayib bir modernizm züppeliğine kurban gitti.

KİRPİ

İLHAMLAR

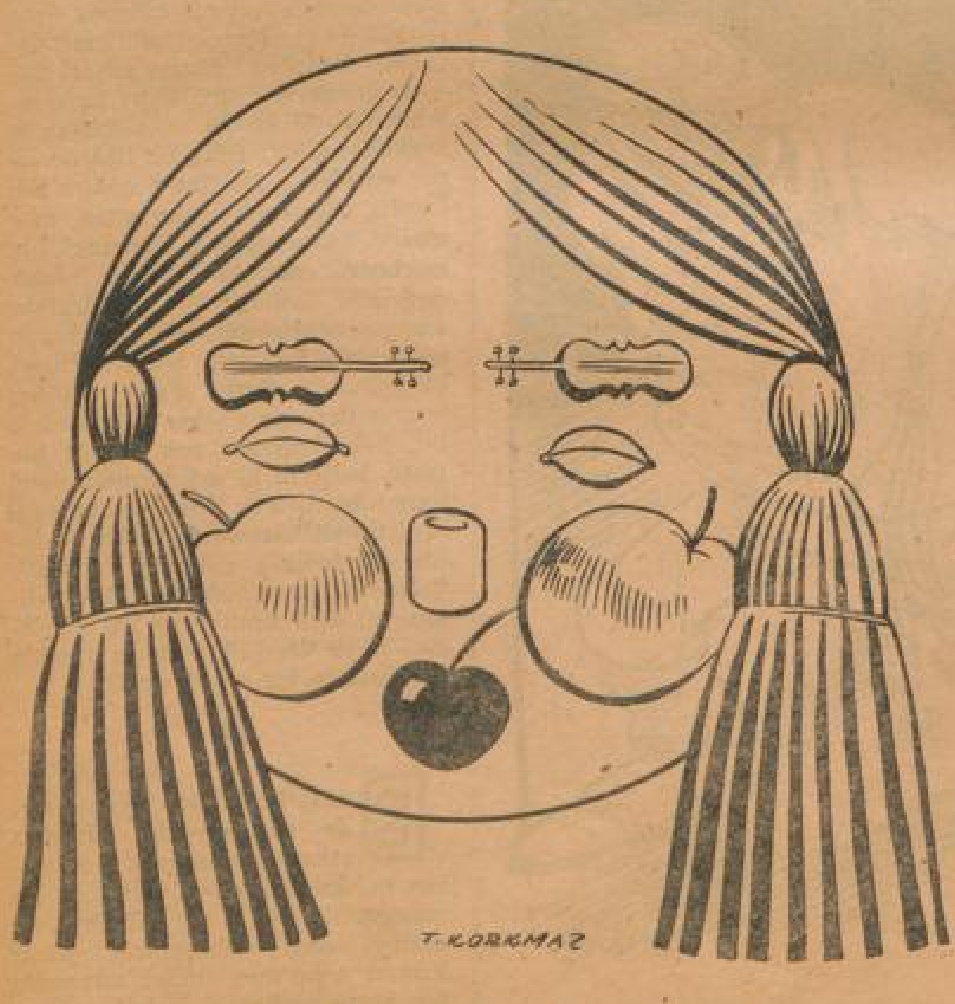

Klâsik güzellik tâbirlerine göre bir güzel..

Bir dokun...

Sinemalı Seyahat

İşte size bir leğen örtüsü daha: Devlet Denizyolları İdaresi, iç ve dış limanlara sefer yapan Türk vapurlarında yolculara sinema göstermek üzere tertibat almağa karar vermiş. Vapurlar sefere çıktıkları aman hava müsaid olduğu geceler gemilerin güvertelerinde sinema gösterilecekmiş.

Meselâ Karadeniz seyahatini gözönüne getiriniz. İstanbul Boğazından Rizeye kadar sahil boyunun uzunluğu 377 mildir. Vasati olarak 15 mil süratle giden bir vapur bu mesafeyi 26 saatte rahat rahat katedebilir. Gidişte vapurlar on dört iskeleye uğrarlar. Rize on beşinci, yani son iskeledir. Her iskeleye uğrayıp ayrılma payı olarak üçer saatten 42 saati de yola ilâve edersek 68 saat olur.

Halbuki Denizyolları İdaresinin vapurları İstanbuldan Rizeye bir haftada gidebiliyor. Güverte yolcularının nasıl seyahat ettikleri de malûm. Hele dönüşte koyunlarla, keçilerle, inek ve mandalarla kucak kucağa yatıp kalkarlar.

Anlaşılıyor ki Denizyolları İdaresi, vapurların süratini arttırmak tansa, bu uzun ve müz'iç yolculuğu eğlenceli bir seyahat haline getirerek yolculara sıkıntılarını unutturmayı daha muvafık bulmuş! Transatlantiklerde sinema gösteriliyor da bizim gemilerde neden olmasın? Onların sinema salonları varsa bizim de güvertelerimiz var!

Mademki karar verilmiş, inşallah birkaç ay içinde tertibat da tamamlanır, deniz yolcularımız sinemaya kavuşurlar. O mevsimde havalar da sinema göstermeğe müsaid olur. Gökyüzü daima bulutlarla örtüleceği için karanlık gecede sinemanın perdesi parıl parıl parlar. At iskemleyi güverteye, geç perdenin karşısına, seyret oyunları. Ne sıkıntı kalır, ne üzüntü! Keşki şu yolculuk on beş, yirmi gün daha uzasa, dersin!

Mevsim icabı yağmurlar yağacak tabiî. Ne zararı var? Aç şemsiyeni, keyfine bak! Yağmur için sinema feda edilir mi?

Ya, kar yağınca?...

Amaaan, efendim, bu da mı üzüntü? Etrafta geviş getirerek melesen koyunları görmüyor musun? Sürünün arasına sokuluverdin mi, gökten lâpa lâpa kar yağarken sen buram buram ter dökersin!

Oooh, gel keyfim, gel! Ah, şu güverte sinemaları başlasa da bol bol seyahate çıksak, eğlensek!

* * *

ALLAHA EMANET!

Kırk gün bir adama "deli" dersen hakikaten deli olurmuş. Bizimki kırkı da, dört yüzü de aştı amma nihayet oldu işte. Kadeş vapuru süslendi püslendi, beyazlara büründü; telini duvağını sürüyen gelin gibi süzülüp kırıtarak Doğu Akdeniz seferine çıktı.

Çok şükür, o deli olmadı amma korkarım, biz onun delisi olacağız!

"İstanbul geldi, İstanbul gitti" diye diye dillerimizde tüy bitti, şimdi bir de Kadeş çıktı başımıza! Bundan sonra seyreyleyin gazeteleri. "Geliyor Kadeş, gidiyor Kadeş. Geldi Kadeş, gitti Kadeş.." Ellerimiz havada, dillerimiz duada, gözler'miz yollarda kalacak Bir gözümüz mağripte, bir gözümüz maşrıkta. Batıdan İstanbulu bekle, Doğudan Kadesi.

Y o gidiş gelişlerde rıhtım kargaşalıkları!

— Bu bavuldaki eşya kaçaktır.

— Kaçak değil, zâti eşyamdır.

— Müsaadesiz dövizdir.

— Hayır yolcuların emanet parasıdır.

İşin yoksa uğraş ve çıkabilirsen çık içinden. Aklımız fikrimiz Allaha emanet!.

Cemal REFİK

— Bu kızgın güneş insanı sersem ediyor.

— Haklısın karıcığım, ben de sana evlen...
mıştım!

Tebrik Ederiz

Küçük memur, küçük esnaf, amele aileleri! Gözleriniz aydın! Size, sizlere çok mühim, çok mükemmel, paha biçilmez bir haber vereceğiz!

İsrafla yapılacak mücadele cemiyeti, hiç şüphe yok ki, sadece sizler için, sizlere faydalı olmak, sizleri memnun etmek için yerinde bir karar almış: Tertib edeceği davetlerde en az para ile giyinen ailelere ikramiye verecek! miş.

Hiç şüphe yok ki: Bu ikramiyeler, yalnız size isabet edecek, bunları yalnız siz alabileceksiniz...

Çünkü sizin kadar az para kazanan, buna mukabil giyinebilen insanları bu memleket için de bulmak mümkün o'mıyacaktır!.

DE...

Ce...

Müdü...
— Mi...
Odacı...
— C...
— Y...
— Si...

Fark...

— Se...
için ne...
— Et...

Erkek...
sındaki...
Kadın...
medim.
— Öy...
se binel...

Ka...

— Ah...
taneye...
— N...
kadınla...
gördüm.
— Se...
da görm...

ESKİLER YIKILIR, YENİLER YA...

"Tarih boyunca ecdadımızın vücude ...
mak, artık kudsi bir vazife olmuştur. Bun...
zımdır. Cumhuriyet hükûmeti bu iş için s...
yon lira harcamıştır. Millet de elinden gel...

Şu cümleler Genel Vakıflar Müdürü...
yor. Görülüyor ki hükûmetin tarihi âbidel...
tiği paranın mecmuu yılda 700 bin lirayı ...

Milletin elinden gelen bir şey varsa ...
tarız. Lâkin yeni yeni binaların sadece 1...
senede milyonlar harcandığı bir devirde h...
âbidelere ancak 7 - 8 yüz bin liracık ayır...
linden bir şeydir.

Yalnız Radyoevi binasının taşla örtül...
ye çevrilmesine acaba neler, ne kadar lira...

Ya Galatadaki Maliye Tahsil Şubesini...
je" kapısına ve somaki direklerine?

Bu demir kapıyı bilhassa gidip görün...
ler kadar haşmetli değilse de yine bir sa...

Hem de ne güzel bir cadde üzerine a...

...insanı sersem ediyor.
...m, ben de sana evlenme teklifini bir plâjda yap-

...riz

...k esnaf,
...riniz ay-
... mühim,
...biçilmez

...nücadele
...ok ki, sa-
...e faydalı
...ın etmek
...r almış:
...lerde en
...delere ik-

... Bu ikra-
...abet ede-
...z alabile-

...z para ka-
... giyinebi-
...eket için-
...emiyacak-

... eşyamdır.
...dir.
...emanet pa-

...ıkabilirsen
...krimiz Al-

...al REFİK

DELİ SAÇMALARI

Cehenneme Gitmiş

Müdür muavini sordu:
— Müdür sana ne dedi?
Odacı:
— Cehenneme git! dedi.
— Ya! Sen ne yaptın?
— Size geldim efendim!

★

Farkına Varmamalıyım

— Seni öpmeme müsaade etmen için ne vermeliyim?
— Eter.

★

Para Farkı

Erkek — Otomobille otobüs arasındaki fark nedir?
Kadın — Bilmem. Hiç düşünmedim.
— Öyleyse eve giderken otobüse binelim!

★

Karısı da Görmüş

— Ahmet kazaya uğramış, hastaneye kaldırmışlar.
— Nasıl olur? Dün sarışın bir kadınla beraber parkta gezerken gördüm.
— Senin gördüğün gibi karısı da görmüşte ondan ya!

YIKILIR, ...ENİLER YAPILIRKEN!

...ecdadımızın vücude getirdiği âbideleri koru-
... vazife olmuştur. Bunun için de milyonlar lâ-
...hükûmeti bu iş için son 15 senede 8, 10 mil-
... Millet de elinden gelen yardımı yapmalıdır."
...enel Vakıflar Müdürünün bir nutkunda geçi-
...ikûmetin tarihi âbideleri korumak için sarfet-
... yılda 700 bin lirayı geçmiyor.
... gelen bir şey varsa yapmasına biz de taraf-
...eni binaların sadece lüks ve gösteriş tarafına
...rcandığı bir devirde hükûmetin tarihi ve dinî
... 8 yüz bin liracık ayırması devede kulak kabi-

...i binasının taşla örtülüp lüzumsuzcasına kale-
...pa neler, ne kadar liralar gitti?

...Maliye Tahsil Şubesinin altın yaldızlı "fer for-
...aki direklerine?
... bilhassa gidip görünüz. Çırağan Sarayınınki-
... değilse de yine bir saray kapısı olmağa lâyık.
...el bir cadde üzerine açılıyor!!

ŞEHİRDEN NOTLAR

Görüp Geçtiğimiz Yerler

Tepebaşı bahçesinin gece manzarası — Gece yarısı çocuk bahçesi — Feryatlar içinde musiki — Kimbilir dönüş nasıl oluyor? — Asıl şaşılacak nokta

Geceleyin Tepebaşı bahçesi önünden hiç geçtiniz mi? O bahçenin çalgılı ve içkili gazinoya ayrılmış kısmı – vaktiyle Direklerarasını, Göksu ve Kuşdilindeki salaş tiyatroları hatırlatan – bir seyir yeri...

Parmaklıklar boyunca fıstık, kabakçekirdeği, taze fındık, suda ıslatılmış badem gibi "eğlencelik" lerin harıl harıl satıldığı işportalar, tezgâhlar, tepsiler, sergilerle dolu...

Çalgılı gazinonun elbette pahalı olması lâzım gelen mezeleri ve yiyecekleriyle karınlarını doyuramıyanlar ve serin havada acıktıkça acıkanlar ikide bir sokağa fırlayıp bu "eğlencelik" lerden alıyorlar.

Hem sade erkekler değil, çoğu şişman, pembe elbiseli, fakat yeldirme biçimi mantolu genç hanımlar da alış verişte.

Ya çocuklar? Gazino, kucaktakinden tutunuz, henüz emekliyenden başlıyarak on üç, on dört yaşına kadar hadsiz hesabsız çocukların toplandığı, bir nevi çocuk bahçesi...

Amma geceyarısı çocuk bahçesi!

Zira saat, bizim oradan geçtiğimiz sırada on bir... Teknik tâbiriyle yirmi üç!

İçeriden bir hânende bayanın sesi aksediyor. Bahçenin iki tarafı tam cadde üstüne ve bir tarafı tramvay yoluna rastladığından bu ses mütemadiyen klâkson, çançan gürültülerine karışarak henüz modalaşmamış acayib bir zenci havasına dönüyor.

Her nağme ile beraber, bir müddet tramvay çanını ve bir müddet de otomobil klâksonunu dinliyorsunuz. Ne saz duyuluyor, ne şarkı anlaşılıyor.

Meselâ bayan hânende:

Kollarında can...

Derken tramvay bir çançana başlıyor; buna dar caddede tıkanıp kalan taksiler klâksonlariyle tempo tutuyorlar. Bir uğultu, gürültü, kıyamet ki değme gitsin.

Ayrıca satıcıların feryadı:

— Hâlis Değirmenderenin! Sıcak sıcak simitlerim!

Vesaire... Zaten kapı önüne sıralanmış taksi şoförleri de feryadda.., Kapıdan tek adam çıksa bağırıyorlar:

— Aksaraya dolmuş! Aksaraya! Aksaraya!..

En çok zikri geçen semt ismi: Aksaray... Anlaşılan müşterilerin çoğunluğu o semtten gelmiş, o semte dönecek.

Kimbilir, kucakta uyuyan, zorla kolunan sürüklenen bu çocuklarla dönüş ne kadar güç olacak?

"Eğleniyorlar mı bari?" diye merak edip parmaklıklar arasından perdeleri aralayarak baktık.

Esneyenler pek çok, uyuklayanlar da öyle. Hemen hemen ekseriyet çoktan küngürdemiş veya bunalmış. Kendilerini yataklarında buluverseler ne sevinirler vallahi!

Fakat yarın komşulara övünecekler, muhakkak:

— Dün gece Beyoğlunda Tepebaşı gazinosunda idik. Ne eğlendik, ne eğlendik!

Eğlensinler... Memnun oluruz. Fakat kucakta çocuka içkili gazinoya gelip geceyarısından sonralarına kadar yavrucukları perişan etmek hiç hoşumuza gitmedi.

Seyyar satıcıların o caddeyi panayır yerine çevirmelerine de Belediye göz yummamalı.

Şoförlerin durmadan düdük öttürmeleri ve:

— Aksaraya! Aksaraya!

Diye bağırarak rast gelene kapı açmaları da münasebetsizlik... Fakat asıl şaştığımız şudur: Hanendelerin tramvay çançanı, klâkson gürültüsü ve çocuk ağlaşmaları arasında şarkı okuyabilmeleri...

Gerçek bir sanatkâr bu hale ne pahasına olursa olsun katlanmaz, galiba!

A. D.

Bu da Bir Fikir

Bernard Shaw der ki:

— Çok bilgin olmak, insanı bazı yeni şeyler öğrenmekten ve sohbet zevkinden mahrum eder. Meselâ ben Napoleon'un Saint Hélèn adasında öldüğünü delicesine sevdiğim bir kadının çay ziyafetinde öğrenmiş, bunu öğrenmekten büyük bir zevk duymuştum. Eğer o vakayı önceden bilmiş olsaydım aynı zevki duyabilir miydim?

Kazakmış!..

İki kılıbık kocaı kendilerinin kazak olduklarından bahsediyorlardı. Biri:

— Karım benim her dediğimi yapar, dedi. Yalnız ben de daima onun yapabileceği şeyleri isterim.

Ötekisi güldü:

— Ona kılıbıklık derler azizim. Sen bir de beni gör. Karım benim her dediğimi yapar. Yalnız söylemesini bilmeli. Meselâ, "git bakkaldan ekmek al" demem de "beni bakkala ekmek almağa göndersene, be karı" diye bağırırım. Hemen dediğimi yapar.

Aman Unutulmasın!

Meşhurdur: Kışın ortasında kar kaldırma makineleri getirtmeğe kalkar, yazın en sıcak günlerinde sokakları sulama tertibatını tam almadığımıza yanar, dururuz.

Bu hal, sittin senedir böyle devam eder, gider.

Koca yaz mevsiminin uzun gündüzleri bitti, ya! Devlet Denizyolları da yukarıdaki geleneğe uygun düşmesi için olacak, İstanbul şehri hatlarına ilâve seferler yapmış...

Bari kusursuz, yanlışsız, eksiksiz, tamam olsa yine iyi... Örnek olur, hatırda kalır da gelecek yaz mevsiminde aynen tatbik edilir diye teselli buluruz. Ne gezer?

Bundan sonra Adaya son vapur, 23,30 da Köprüden kalkacakmış...

Ya, Adadan?

1.30 da hareket edecek, tam 3,10 da Köprüye varacakmış! Yâni sabaha karşı!..

Bu vapura kim biner? Tabii, hiç kimse...

Bir de Denizyollarının ziyanından bahsediliyor! Böyle yolcu binmesi ihtimali olmıyan vapurlarda beyhude kömür yakılır, istim sarfedilirse, şimdiye kadar tam mânasiyle iflâs etmediğine şükredelim.

Acaba sabada karşı karaya ayak basan ve evine gitmek için hiç bir vesait bulamıyan 1,30 vapurunun kamarotları, çimacıları, çarkçıları, kaptanları ne yapar?

Bari Denizyolları, onlar için bir sabahçı kahvesi açsa!

Ankarada gecekondular tayyarelerle keşfediliyor

(Gazeteler)

— Kolay gele komşu, ne yapıyorsun?

— Harbde imişiz gibi tayyare tehlikesine karşı tedbir alıyorum!

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

Adı Üstünde, Delikanlı !

30—IV

Günlerden pazar. Bu sene yazlığa taşının bir ahbabın bahçesindeyiz. İkindiden sonra iri bir ağacın gölgesine sofra kuruldu... Yazlığa çıkan bir bahtiyarın bahçe sofrasını tahmin edersiniz tabii. Masanın üstünde birkaç çeşit içki de var.

Biz sohbete daldığımız sırada misafir geldi. Bir Bayanla bir Bay. Evsahibi tanıştırdı :

— Sayfiye komşumuz Bayan Servinaz, kocası Bay İsmail.

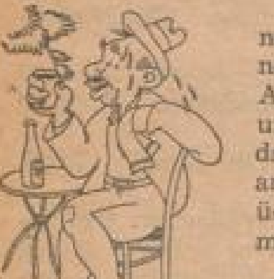

İkisini de tanıdım Aradan ne geçti ki ? Aydede'nin 9 uncu sayısında nikâhlarını anlatalı henüz üç ay bile olmadı.

Onlar da masa başına oturdular. Hal, hatır sorarken Bayana :

— Nikâh günü yanınızda bir de genç Bayan vardı.

Dedim, Servinaz Hanımın rengi değişir gibi oldu.

— Siz nerede gördünüz bizi?

— O gün bende nikâh dairesinde idim, sizin merasimde de bulundum.

— Yaaa !.. Hiç farkında değilim.

Damad Bey söze karıştı :

— Beyefendi Ağabeyimiz Muallâyı soruyor galiba.

Bayan Servinaz telâşla atıldı :

— Şey... Muallâ şimdi bizimle oturmuyor efendim.

Belli ki bu bahsi kapatmak istiyor. Sözü değiştirdik, havalardan, sıcaklardan dem vurmağa başladık. Bayan bira içiyor. Damad Bey evvelâ bir bardak şarab doldurdu. Bir yudumda onu yuvarladıktan sonra yüzünü buruşturdu :

— Bunlar beni sarmıyor. Rakıdan gayrisine kulak asma.

Rakı şişesine el attı. Bayan Servinaz sitemkâr bir edâ ile itiraz etti :

— Olmaz, İsmail. Rakı içince ağzın kokuyor.

— Bırak be yahu ! Kokarsa ne çıkar? Karakolda muayene edecek değiller ya. Al, bir kadeh de sen iç...

İkinci kadehi de doldurup karısına uzattı. Bayan nazlanıyor :

— Her zaman böyle yapıyorsun, İsmail. Rakı için ısrar etme bana.

— Hadi, hadi. Uzatma lâkırdıyı. İçmediğin şey değil ya.

İçiliyor, konuşuluyor, lâf lâfı açıyor. Dikkat ediyorum; Servinaz Hanımla İsmail Beyin vaziyetlerinde bir acayiblik var. Kâh küskün gibi duruyorlar, birbirlerine somurtuyorlar; kâh Servinaz Hanım neşeleniyor, kahkahalar atıyor, kocasiyle şakalaşıyor, okşuyor.

Hava kararmış bir hayli de yenilip içilmişti. Sokaktan bir köpek sesi duyuldu. Bayan Servinaz içini çekerek :

— A a, dedi, tıpkı bizim Bobinin sesine benziyor. Ah bobiciğim, ah ! Ne kadar göreceğim geldi !

Damad Bey elindeki kadehi yuvarlayıp öfkeli öfkeli karısına döndü :

— Bobinin lâfını bile etme bana. Senede elli kâğıd köpek vergisi verilir mi? Yazık değil mi paraya? Ona harcıyacağın parayı bana ver de ağız tadiyle yiyeyim.

— Niçin böyle konuşuyorsun, İsmail? Senin hiçbir şeyin eksik kalıyor mu?

— Eksiklik yok amma köpek lâfını söyleme. Biliyorsun ki yaptığım işten dönmem ben. Köpeği bir defa attım, bir daha eve sokmam.

— Peki, yavrucuğum, üzülme.

— Üzülmüyorum amma öfkeleniyorum. Köpeği göreceğin geliyor da Muallâyı hiç aklına getirmiyorsun. Ne diye atlattın kızı?

— A, a, rakı senin beynine dokundu, İsmail. Nasıl lâkırdılar söylüyorsun?

İsmail bir kadeh daha dikti :

— Söylerim elbette. Muallâyı evden sepetlemenin sebebi ne idi?

Öfkelendikçe rakıya dayanıyor, sesi perde perde yükseliyor :

— Bugüne bugün metres oturmuyoruz ya, ben senin nikâhlı kocanım. Muallâ da yabancımız değildi ki.. Senin üvey kızın, benim de kızım sayılır. Sen her şeyi fenaya çektin, kızın da günahına girdin, benim de... Zaten ben...

Damad Bey rakının coşkunluğu ile açıldı, oracıkta içini dökecekti amma, Bayan Servinaz kocasının saçlarını okşayarak başını kendine doğru çekti, kulağına bir şeyler fısıldadı. İsmail Beyin öfkesi derhal yatışıverdi, gülümseyerek :

— Peki öyle ise, dedi. Hadi, kalk gidelim.

Kalktılar, veda ettiler. Nikâh dairesinde olduğu gibi Bayan Servinaz kocasının koluna girdi, sürükleyerek götürdü.

Anlaşılıyor ki delikanlı kolay kolay ele avuca sığar takımından değil. Galiba Servinaz Hanımın üvey kızıyle de arada bir şeyler geçer gibi olmuş. Fakat Servinaz Hanım bir yandan para kuvveti, bir yandan da kurnazlıkla işi idare ediyor, oğlu yerindeki delikanlıyı avucundan kaçırmamağa çalışıyor.

Hanım âşık amma damad bunu takdir edecek çağda değil. Adı üstünde, delikanlı. Sular bulanmadan durulmazmış. Zaman geçtikçe İsmail Bey de durulur inşallah !

Ce. Re.

— *Bakalım pertavsız işe yarayor mu, yaramıyor mu? Şimdi anlaşılacak.* "Men Only" den

Şair Eşrefin Bir Kıt'ası

İstanbulda bir aralık (Eşek) adiyle çıkan mecmua için Şair Eşreften yazı istemişlerdi. Çok geçmeden Eşek kapanarak sahibinin (Malûm) ismiyle çıkarmağa başladığı mecmuaya Eşref şu kıt'ayı gönderdi :

Her günün takvimi bir başka musibet gösterir :
Kalmamış bir gün Felekte sanki meş'um olmadık !
Talihimden sade ben meçhulü kaldım âlemin,
Kalmadı akranü emsalimde malûm olmadık !

HAFIZA

İhtiyar bir bayan bir mecliste pek kuvvetli bir hâfızaya malik olduğunu söylüyor ve bununla böbürleniyordu.

— Yalnız dedi, üç şey var ki onları bir türlü hatırımda tutamıyorum. İnsan isimleri, insan çehreleri ve... hatırlayamadığım üçüncü şeyi söylemek de bir türlü hatırıma gelmez.

BÂTIL İTİKATLAR

TEK VE ÇİFT

"Tek ve çift" i de unutmamalı : Hamamda başa sabun sürünürken bunun "tek" olmasına, hele kadınlar pek ehemmiyet verirler ; "üç veya beş sabun süründüm" derler. Bunu yediye, dokuza götürenler az değildir.

AVUÇ KAŞINMASI, KULAK ÇINLAMASI

Vücut azasiyle alâkalı boş inanlar arasında aklıma, yukarıdakilerden başka şunlar geliyor :

Ayağın altı kaşınırsa yol vardır. Derler ki : "Elinde beni olanın yemeği lezzetli, ayağında beni olanın ayağı uğurlu olur." Ayağın uğurlusu ve uğursuzu bizi çok düşündürür.

Avucunun içi kaşınan eski kadınlar ve daha fazlası mahalle kızları, her defasında bir kere avuçlarını öperek derler ki : "imansa kalbime, devletse başıma, kısmetse ayağıma, para ise cebime !"

Kulak çınlarsa lâfımızın geçtiğine hükmederiz. Yine eskiden kimin, hakkımızda söz ettiğini anlayıp meydana çıkarmak için tanıdıkların birer birer adlarını saymak âdetti. Hangisinde çınlama kesilirse : "hah, derdik, Ali Bey, Veli Efendi, –yahud– Hürmüz Hanım, Habibe Kadın beni çekiştiriyor !"

KUŞAK VESAİRE

Birine karşı kuşağınızı bağlamak, düğmelerini iliklemek onun kısmetini bağlamağa sebep olur. Kadınlar dikecekleri bir elbise kumaşını biçerken isterler ki uğuru denenmiş bir şahıs koşarak içeri girsin, "kolay gelsin !" desin. Bazısı bu şahsın çok hamarat, bazısı da çok tembel olmasını ister. Hamarat dikişin çarçabuk bitmesine yarar; fakat tembel de yerinden kalkmadığı için dikiş dikecek hanıma huyu geçer, köşede oturup kımıldamadan, ara vermeden işi vaktinde başarır !

— *Eski mendillerini mi kullanıyorsun?* "Men Only" den

— Bir saniye, sevgilim, şapkamı giyeyim, hemen sana yetişirim ! "Amerikan karikatürü

TABANCASIZ AŞKLAR

Yazan: Frédéric Boutet

YALANCI

(Baş tarafı geçen sayıda)

Konuşuyor, konuşuyor... Yalanları sıraya diziyor, zevk için eğlence için, inandırmak için bir sürü teferruat ilâve ediyordu. Jan dona kalmış dinliyor. Sarı buklelerin çerçevelediği masum alnına, kendisine doğru açıkça safiyetle bakan iri siyah gözlerine, çocuk ağzı gibi taze kırmızı, bu kadar kolayca çabuk çabuk yalan söyliyen ağzına bakıyor.

Yumruğunu sıktı, masaya vurarak, "Yalan söylüyorsun" diye bağıracaktı. "Bugün neredeydin? Sözde Marselle bareber olduğun bütün başka günler nereye gidiyorsun?"

★

Kendini tuttu. Doğruyu öğrenmek istiyordu, belki de karısını tâkibetmek... Marsel tarafından tanınmış mıydı? Belki yanılıyor. Yahut Marsel kendisini tanıdığını anlamamıştı... O halde Jizel ihtiyata lüzum görmiyecekti... Bezginlik duydu... Yalanlar, yalanlar! Karısını ne kadar çok seviyordu.. Evet ama Jizelin kabahati ne idi?

Feci bir gece geçirdi. Hiddet, kıskançlık, şüpheden boğuluyordu. Susmakta devam etmeli miydi? Yahut Jizele: "Yavrum, dün Şanzelizede olduğunuzu söylediğin saatte ben Marseli başka yerde gördüm; doğruyu söyle!" Tabii söylemez... Ve acı bir merakla düşünüyordu: "Marsel beni tanıdıysa ona haber verecek, bakalım işin içinden nasıl sıyrılacak?"

★

Ertesi günü bermutad bürosuna gitti. Akşam eve döndüğü zaman Jizeli yatak odasında rengi kül gibi uçuk, üzgün, sinirli buldu. Kocasını görünce:

— Yaptığın şey çok fena! diye haykırdı. Nasıl, dün Marseli gördün, benim de onunla olmadığımı biliyordun da niye bana yalan söylettin, niçin beni susturmadın! Hiç bir vakit seni böyle iki yüzlü sanmazdım. Bildiğini saklamak! Seni açık kalbli, samimi sanırdım. Beni sevdiğini, bana emniyetin olduğunu zannederdim... Ne düşündün söylesene?. Bana açıkça sormamakla ne öğreneceğini sandın?

Okadar şaşırmıştı ki ancak kekeliyebildi:

— Yavrum, Jizel, peki, neden sen, kendiliğinden...

— Söyliyemezdim! Benim sırrım değildi! Evet, beraber olduğumuzu söylediğimiz zaman, daima buluşmuyoruz. Kocası haydut gibi bir adam... Marsel onu sevmiyor... Başkasını seviyor. Hakkı da var. Herkesin senin gibi... Yahut senin olduğunu zannettiğim gibi kocası olmaz. Ben de ona yardım ediyorum. İstediği yere gidiyor... Ben, dolaşıyorum, eve lâzım olanları alıyorum... Bana yemin ettirdi, sana bile söylemiyeceğime, senin başına yemin ettirdi Dün seni görünce allak, bullak olmuş. Onun için kaçmış. Dün akşam bana telefon etmeğe cesaret edememiş... Bugün bana haber verdi... Senin elinde olduğunu söylüyor, tabii kocasına haber vermezsin. Oh! Jan! Jan! Bana yalan söylettin, benimle alay ettin!.. Bana bunu yapacağını hiç zannetmezdim.

Hüngür hüngür ağlamıya başladı. Jan şaşkın, kendi kendine soruyordu: "Acaba hakikaten kabahatli miyim? Şimdi söylediklerine inanırsam aptallık mı ederim? Yalan söylerken susturmalı mıydım?... Nasıl da yalan söyledi?.. Kendisi veya başkası için olsun ne ustaca yalan söylüyor?..

Fakat öyle çok ağlıyordu ki, yanına gidip teselli etmeğe mecbur oldu.

S O N

Fatma Karay

Bu Neden ?

Belediyemizin İktısad Müdürü, doğrusu pek gayretli, pek çalışkan bir zat. Günün yirmi dört saatinde durup dinlenmeden bizi düşünüyor, bizler için emekler harcıyor:

— Aman, şu İstanbullulara güzel ekmek yedireyim!

Diye, elinden geleni yapıyor.

Her gün gazetelerde şu havadis: "Yeni ekmek çeşnisi."

Çeşnicibaşılık, iyi hoştur amma, yerinde ve zamanında olursa. Allaha şükür, şimdiki ekmekler mükemmel. Hiç kimsenin şikâyeti yok. Ne diye çeşni değiştirmeğe kalkılıyor?.

Yoksa iş olsun diye mi?

Garip Haber

Ayyaş ve beynamaz şairlerden Ebu Nevvas, bir gün camie gitti ve namaz kılmağa başladı.

Herkes şaşırdı:

— Mutlaka, dediler, adamın öleceği yaklaştı. Namaza başladı. 3

Şaşanlardan biri sordu:

— Bugünkü namaz neden icab etti?

Ebu Nevvas güldü ve şu cevabı verdi:

— Göğe garib bir haber gitsin diye namaz kıldım!

Doğum evinde

— Pek müteessiriz bayım. Çocuğunuz ölü olarak doğdu.

— Ne de zeki imiş yavrucak! O yaşında herşeyi anlamış!

"Travasso" dan

M A N İ L E R

Ayağumda yemeni
Göresim geldi seni
Didum ona, ha şimdi
Alır, kaçarım seni

Hamsiden hoşab yaptum
Bir ince hesap yaptum
Aldım denizden suyu
Kurutarak şap yaptum

Bu Resimler Size Karakterinizi Anlatabilir

A. — Rüya görüyor
B. — Uyuyor
C. — Yorulmuş
D. — Bayılmış

A. — Beklediği kadın gelmemiş
B. — Hararet basmış
C. — Alkoliktir
D. — Parayı nasıl vereceğini düşünüyor.

A. — Orkestra idare ediyor
B. — Taarruza uğramış
C. — Beden terbiyesi yapıyor.
D. — "Alter-gülleli demir" i bulamamış

A. — Birini kucaklıyacak
B. — Yolu kapatıyor
C. — Nutuk söylüyor
D. — Aciz gösteriyor

A. — Çocukla oynuyor
B. — Sarhoştur
C. — Düşmüş
D. — Düğmesini arıyor

A. — Sevgilisini bekletmek istemiyor
B. — Otobüs arkasından koşuyor
C. — Gecikmiş
D. — Sağanağa tutulacak.

Çeşitli mânalar verilebilecek olan bu resimleri dikkatle gözden geçiriniz. Her resimde 4 ihtimal (A. B. C. D.) harfleriyle gösterilmiştir. Size uygun gelen mânanın yanındaki harfi işaretleyiniz.

Eğer neticede A. harfleri ekseriyet teşkil ederse başınıza iş açacak müfrit bir hassasiyette olduğunuz meydana çıkar.

Bir B. ekseriyeti fantezi ve hassasiyetten mahrum şiddetle realist ruha delâlet eder.

C Çokluk ise iş görmek istememe ve saflık, alâmetidir.

D. Galipse azıcık realist hale sokmağa muhtaç canlı bir hayal kuvvetini, zayıf karakteri, kayıtsızlığı gösterir.

"Ici Paris" den

İnanılmıyacak Hakikî Vakalar

Cornel Üniversitesi âlimleri çok kuvvetli mikrofonlar kullanarak güvenin bir erkek elbisesi yerken çıkardığı sesi zaptetmeğe muvaffak olmuşlardır. Bu ses, bir çocuğun Amerikan fıstığı yerken çıkardığı sesin aynı imiş.

Madellin (Colombia) da Candido Zapata isminde 81 yaşında bir adam 54 üncü çocuğunun vaftizini yaptırmıştır. Bu çocuk dördüncü karısından dünyaya gelmiştir.

Arjantinde büyük bir otelin metr d'oteli, otelin kasasını soyduğundan 20 sene hapse mahkûm olmuştur. Kasayı bir konserve anahtarı ile açmıştır.

Blida yolunda (Cezayir Şeyh Ben Adit isminde yirmi üç yaşında bir genç, motosikletle giderken bir eşek arısı yutmuş, makinenin kontrolünü kaybederek bir ağaca çarpmıştır. Kazadan zararsız kurtulmuş, fakat arı gırtlağını soktuğundan, birkaç saat sonra ölmüştür.

Meksikalı F. A. Talent 9 Mayısta evlenmiş ve 31 Mayısta ölmüştür. F. A. Talent 83, karısı 22 yaşında imişler.

Kowno'da (Litvanya) genç bir kadın beline binlerce liralık banknotlar sararak kendini suya atmış ve ölmüştür. Bıraktığı mektupta "Çok zengin olduğum için kendimi öldürüyorum" demiştir.

Butresorth, Transvaal'da üç renkli bir kanarya çıkmıştır. Bu kuşun başı siyah, gövdesi sarı, kuyruğu beyazdır.

— Şu Manol talihli adamdır vesselâm. Hem piyangonun büyük ikramiyesini kazandı, hem de haftasında karısı öldü!

"Ecnebi Karikatürü"

Eski Nüshalarımız Azaldı

Gazetemizin 91 - 1 den başlıyan nüshaları pek azalmıştır. Eksik sayılarını tamamlamak istiyen okuyucularımızın isteklerini az sonra karşılıyamıyacağımıza müteessifiz. Taleplerini acele bildirmelerini rica ederiz.

AYDEDE

SİYASÎ HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	7,5	Lira
»	Memleket dışı	12	»
1 Senelik	Memleket içi	14	»
»	Memleket dışı	21	»

İşler İyi Gitmiş

Paris civarındaki köylerin birine çekilip oturan yaşlıca bir adam biraz gevezelik, biraz da kâğıt oynıyarak vakit geçirdiği kahveye gider. Aynı arkadaşlariyle buluşur. Konuşurken, ertesi gün bir iş için şehre ineceğini, lüzumlu bazı ufak tefek, bilhassa şemsiyesi eskidiğinden bir de şemsiye alacağını söyler; orada bulunan adamlardan üç tanesi para verirler, kendilerine de birer şemsiye ısmarlarlar.

Ertesi gün adam trene biner, pardösüsüyle şapkasını başkalarının da eşyası bulunan fileye koyar.

Tren Parise gelir, herkes inmeğe hazırlanırken bizim yolcu da filedeki eşyalarını alır. Orada şapkasının yanında duran bir şemsiyeyi de dalgınlıkla alır. O sırada bütün yolculuk esnasında karşısında oturan bir adam :

— Mösyö, der.. Şemsiye benimdir.

— Affedersniz yanıldım.

Herkes iner, bizim köylü de şehirdeki işlerini bitirir, alacaklarını alır ve akşam trenlerinden birine biner.

Yine eşyaları fileye koyar, bilhassa arkadaşlariyle kendisi için almış olduğu, bir arada bağlanmış fakat sapları dışarıda olan şemsiye destesini de fileye koyacağı sırada sabahki şemsiyesini aldığı adam trene biner. Yine karşılıklı otururlar, fakat bu sefer adamın bakışları hiç de sabahki gibi değil, âdeta rahatsız ediyor. Yarı sert, yarı müstehzi, ara sıra da başının üstündeki fileye bakıyor.

Küçük istasyonlara geldikçe inenler olur, vagonda yalnız iki kişi kalırlar. Bizimki de köyüne yaklaştığından ayağa kalkar, eşyalarını toplamıya başlar. Şemsiye destesini de indirip eline alınca karşıdaki adamla gözgöze gelirler, tam o sırada tren durur ve ellerindeki bir sürü paketle inmeye hazırlanan adama, şemsiye destesini işaret ederek der ki :

— Maşallah ! Bugün işleriniz yolunda gitmiş !

Daima ekstra ekstra DERSAN yağlarını kullanmak kendi menfaatiniz icabıdır. Çünkü DERSAN yağları hem sıhhi, hem de besleyicidir. DERSAN yağlarını bir defa tecrübe ediniz.

TALİHLİ ADAM

Şişman, zengin bir adam, büyük otelde oturuyor, sıcaktan yanıyordu. Yanına biri yaklaştı :

— Beyefendi, dedi, işsizim... Üç gündür ağzıma yemeğe benzer hiç birşey girmedi, bana biraz yardım edin.

— Ne talihli adammışsın... Bu sıcakta aç isen daha ne duruyorsun, serinlemek için denize girsene...

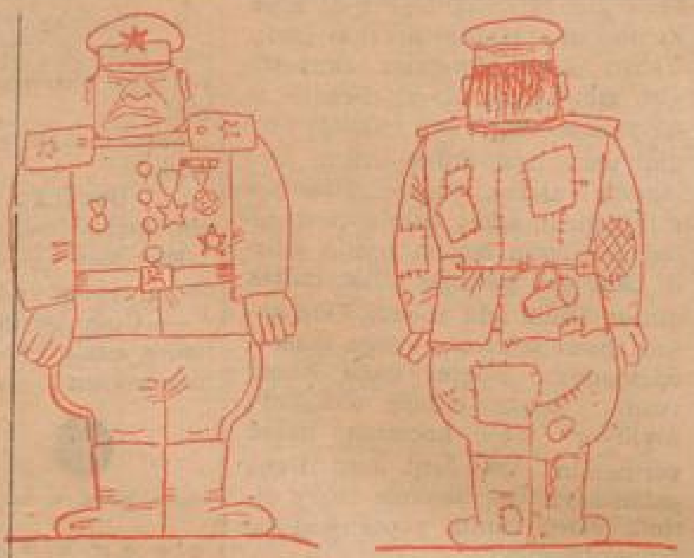

Sovyet cennetinin ön ve arka cepheleri

"Travasso" dan

Hapishane Cinayeti

Hep bilirsiniz : Mustafa Kıyıcı adında gangsterlik taslayan azılı bir katil vardır. Bu adam, mahkeme karariyle idama mahkûm edilmiş ve Temyizin vereceği kararı hapishanede beklemeğe başlamıştır. Amma nasıl? Cezaevinde bir başka mahkûmu öldürmek, birçoklarını yaralmak; şeytana uymuş, küçük yaşlarında herhangi bir suçtan Cezaevine düşmüş mahkûm ve maznunların tehditle ırzlarına da geçmek suretiyle...

Düşününüz : Bir idam mahkûmu, cemiyetten tecrid edilmiş bir adam, silâh buluyor, adam öldürüyor. Hapishane müdürlerine, jandarmalara, gardiyanlara rağmen, fena talihleri veya tesadüfler yüzünden Cezaevine girmiş gençleri tehdid ediyor, namuslarına ilişiyor !. Geçen gün, yine bu son naneden yemek isterken, Turgud ve Seyfeddin isimli iki genç mahkûm tarafından delik deşik edilerek öldürülüyor ve İstanbulda bulunan Adalet Bakanı, cinayetin sebeblerini bizzat tahkik etmeğe davranıyor...

Sayın Fuad Sirmen, hiç zahmet buyurmasın. Cinayetin sebebini biz söyliyelim : Sokakta değil, hapishane gibi kilid altında, jandarma, gardiyan isimli muhafızların gözü önünde silâhlı mahkûmlar, birbirlerini öldürürler ; bilekliler, zayıfları tehdidle iğrenç arzularına râm ederlerse, bu düpedüz otorite noksanlığıdır !

Sebebi Varmış

— Çoraplarını niçin tersgiyiyorsun?

— Yüzünde delik var da ondan.

★

Ya Onu Yutsaydı

— Çocuğun biri küçük bir ağız mızıkası çalarken, yutmuş.

— Vah vah... iyiki piyano çalmıyormuş !

Çocuk Ansiklopedisi

Türkiyenin yalnız bütün çocuklarını değil hattâ bütün büyüklerini de ilgilendirir.

★★★

Bütün dünyanın bilgileri herkesin anlıyacağı tarzda sade olarak yazılmıştır.

★★★

2 Büyük Cilt - 1448 Sayfa - 1783 Resim - 218 Mevzu

Fiyatı 15 Liradır.

İstanbul TAN Matbaası

BİR TAVZİH

"Cumhuriyet" gazetesinde gördüğümüz bir yazı üzerine, Haseki çocuk hastalıkları paviyonunun açılış töreninde kira ile alınmış möbile bulunduğunu yazmıştık.

Bunun böyle olmadığını, pavyonun, kendi eşyasiyle, fakat noksan âlât ve edevatla hastalara açık olduğunu Belediyenin bize gönderdiği bir tavzihten öğrendik.

4 m/m TRAŞ BIÇAKLARI

Amerikan sanayiinin bir şaheseridir.

Genel deposı :

Sirkeci Kayseri Han No. 4

M. İhsan Sıtkı

Sahibi : F. KARAY

Yazı işlerini fiilen idare eden :

Z. Çalıkoğlu

İdare yeri: Ankara Caddesi 98/2 İstanbul

Dizildiği yer :

Murat KERMAN Mü. ttiphanesi

Basıldığı yer : TAN Matbaası